

LCRDM-criteria voor een Datamanagementplan (DMP)

Inleiding

Er zijn veel verschillende DMP-templates in gebruik bij universiteiten, hogescholen, onderzoeksinstituten en onderzoeksfinciers¹. De werkgroep Onderzoeksondersteuning en Advies van het LCRDM wil daar niet nog een nieuw template aan toevoegen. De werkgroep wil echter wel dat er een landelijk beeld is van wat als een 'goed' DMP-template gezien mag worden. Vandaar dat in dit document een aantal basiscriteria wordt gegeven waaraan een DMP-template zou moeten voldoen. De criteria zijn bruikbaar voor zowel instellingen die een DMP-template wensen te ontwikkelen of verbeteren, als voor onderzoekers die een DMP-template² moeten selecteren. Tevens is de relatie met FAIR aangegeven.

De meerwaarde van een DMP

Het gebruik van een DMP biedt onderzoekers op verschillende manieren meerwaarde:

1. **Hulpmiddel:** een goed DMP is in de eerste plaats een *hulpmiddel* voor onderzoekers. Het nodigt onderzoekers uit om na te denken over alle aspecten van het verzamelen en beheren van hun onderzoeksdata, geeft toelichting en verwijst naar hulpbronnen.
2. **Legitimatie:** middels een DMP laat een onderzoeker zien aan de verschillende betrokkenen bij het onderzoek (de eigen instelling, financiers, eventuele partners) dat hij of zij goed omgaat met de gelden en/of data die voor het onderzoeksproject ter beschikking zijn gesteld.
3. **Begroting:** het nadenken over datamanagement in de projectaanvraagfase geeft inzicht of er kosten begroot moeten worden.
4. **Kwaliteit:** het nadenken over de vragen in een DMP en het opvolgen van de bijbehorende toelichting draagt bij aan een kwalitatief hoogwaardige dataset. Een ingevuld DMP op zichzelf biedt echter geen garantie voor kwaliteit, het plan moet natuurlijk ook opgevolgd worden.
5. **Ondersteuning:** een uitgewerkt DMP helpt een onderzoeker om een goed beeld te krijgen de benodigde ondersteuning (ICT, bibliotheek, juridisch, ...). Omgekeerd kunnen onderzoeksondersteunende diensten op basis van DMP's hun dienstverlening en capaciteit beter afstemmen op het onderzoek³.

Hoe eerder men nadenkt over datamanagement, hoe meer waarde een DMP heeft. Het is aan te bevelen om een eerste paragraaf op te stellen bij de projectaanvraag en het uiteindelijke onderzoeksplan te voorzien van een volledige DMP. De omvang van een DMP dient daarbij in verhouding te staan tot de omvang en de aard van het project: voor een korte studie van een half jaar kan wellicht met één pagina worden volstaan, terwijl een grootschalig project van meerdere jaren een gedetailleerder DMP zal vereisen.

Net als een onderzoeksplan heeft een DMP de meeste meerwaarde als het een levend document is dat op verschillende momenten wordt herzien. Vragen die aan het begin van een onderzoek niet relevant zijn of niet te beantwoorden, kunnen in een latere versie wel actueel zijn.

¹ Er zijn in de loop van de tijd verschillende inventarisaties gedaan, een overzicht vindt u [hier](#).

² Voor leesgemak hanteren we in het vervolg de algemene term 'DMP'. De context maakt duidelijk of daarmee een template of een ingevuld plan wordt bedoeld.

³ De verwachting is dat het uitwerken van DMP's in de toekomst steeds meer door tools ondersteund zal worden, met daarbij handige koppelingen naar bijvoorbeeld ICT-planning of data-repositories.

Criteria

In onderstaande tabel staan de criteria waaraan een goed DMP voldoet. De volgorde waarin de gegevens voorkomen, kan per DMP verschillen.

Tabel 1: Criteria voor een datamanagementplan

Onderwerp	Criterium	Relatie met FAIR
Algemene gegevens	Het DMP bevat vragen over het onderzoeksproject en de betrokken onderzoeker. Als het template onderdeel is van een digitale tool, dan is er mogelijkheid om door de tijd heen verschillende versies van het plan te maken. Het DMP vraagt wie er verantwoordelijk is voor het datamanagement en (idealiter) op welke manier het DMP actueel blijft.	n.v.t.
Planning	Het DMP bevat vragen over de datamanagementactiviteiten die verricht moeten worden voorafgaand aan het onderzoek, zoals planning, begroting, organisatie (hoe worden rollen en verantwoordelijkheden rondom datamanagement belegd?), scholing en van toepassing zijnde richtlijnen.	n.v.t.
Kosten	Het DMP inventariseert of er kosten er voor datamanagement in de projectbegroting moeten worden opgenomen, zoals kosten voor faciliteiten, training en archivering na afloop van het project.	n.v.t.
Dataverzameling/hergebruik bestaande data	Het DMP vraagt of bestaande data hergebruikt worden in het project. Het DMP bevat verder vragen over verschillende aspecten van dataverzameling, zoals de verschillende soorten data, hoe de data tot stand komen, de omvang, welke formats er gebruikt worden, kwaliteitsborging en reproduceerbaarheid. Daarnaast vraagt het DMP naar de gebruikte tools en ontwikkelde programmatuur (software sustainability).	Formats en gebruikte tools: I(nteroperability)
Documentatie (metadata)	Het DMP bevat vragen over hoe de onderzoeker de data gaat beschrijven zodat toekomstige gebruikers ze kunnen begrijpen en gebruiken. Afhankelijk van het soort data en het vakgebied kan het hier gaan om metadatastandaarden (bv. Dublin Core) en/of machine-interoperabiliteit.	F(indable) I(nteroperable) R(eusable)
Opslag	Het DMP bevat vragen over de gebruikte opslagfaciliteiten, backup, bestandsnaamgeving, mappenstructuur en versiebeheer.	Naamgeving, structuur, versies: R(eusable)
Toegang	Het DMP bevat vragen over hoe de data <u>tijdens</u> het onderzoek toegankelijk worden gemaakt voor de <u>onderzoekspartners</u> en hoe ze worden beveiligd.	n.v.t. (zie 'Delen')
Delen	Het DMP bevat vragen over het delen van onderzoeksdata met de buitenwereld tijdens en na het onderzoek, zoals voor wie de data interessant	F(indable) A(ccessible)

	kunnen zijn, hoe data gevonden kunnen worden en hoe het delen plaatsvindt.	
Archivering	Het DMP bevat vragen over de archivering van de data: hoe data geselecteerd/gereduceerd worden, volgens welke bewaartermijn, onder welke licentie, in welke repository. Tevens vraag het DMP naar de manier om de dataset uniek te identificeren zodat ernaar verwezen kan worden vanuit publicaties.	A(ccesible) I(nteroperable) mits up to date gehouden
Ethisch/ juridisch	Het DMP bevat vragen over ethische en juridische randvoorwaarden (inclusief privacy en intellectueel eigendom) die spelen bij verzameling, opslag, deling en archivering van de data.	Beperking op A(ccesible)
Hulp	Het DMP bevat toelichting op de vragen met eventueel verwijzing naar hulpbronnen (informatie, ondersteuners). Bij de vragen worden indien mogelijk antwoordopties gegeven, die de streefnorm duidelijk maken en de onderzoeker in de goede richting helpen. Idealiter is deze informatie toegespitst op het domein en de instelling waar de onderzoeker actief is.	FAIR toelichten en verder n.v.t.